Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė „Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl pakuočių ir pakuočių atliekų, kuriuo iš dalies keičiami Reglamentas (ES) 2019/1020 ir Direktyva (ES) 2019/904 bei panaikinama Direktyva 94/62/EB“

(COM(2022) 677 final – 2022/0396 (COD))

(2023/C 228/16)

Pranešėjas **István KOMORÓCZKI**

Bendrapranešėjis **Panagiotis GKOFAS**

Prašymas pateikti nuomonę	Europos Parlamentas, 2023 3 13
	Taryba, 2023 3 8
Teisinis pagrindas	Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 ir 304 straipsniai
Atsakingas skyrius	Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius
Priimta skyriuje	2023 4 13
Priimta plenarinėje sesijoje	2023 4 27
Plenarinė sesija Nr.	578
Balsavimo rezultatai	
(už / prieš / susilaikė)	153 / 0 / 1

1. **Išvados ir rekomendacijos**

1.1. Iš pakuočių susidarančių atliekų visame pasaulyje toliau daugėja ir, tinkamai jų netvarkant, jos daro didelę žalą mūsų sveikatai, gyvybei, ekonomikai ir planetai. Todėl Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) palankiai vertina šią iniciatyvą ir ragina Europos Komisiją koordinuotai spręsti klausimus, susijusius su pakuotėmis, pakuočių atliekomis ir pakuočių srities politikos priemonėmis, ir suderinti taisykles visoje ES.

1.2. Siekiant geriausių poveikio aplinkai rezultatų reikia įrodymais grindžiamų politikos priemonių. Klimato kaitos iššūkiai teikia Europai galimybę kurti tvarią ir į ateitį orientuotą pramoninę bazę. EESRK rekomenduoja, kad visos būsimos politikos iniciatyvos būtų grindžiamos moksliniais įrodymais ir teisingu jų realaus poveikio aplinkai supratimu. Strategiškai naudinga remti gyvavimo ciklo analizės metodikos taikymą, nes tai yra priemonė, padedanti įvertinti produktų poveikį aplinkai per visą jų gyvavimo ciklą.

1.3. EESRK remia nuolatines pastangas mažinti pakuočių atliekų kiekį, nes šios atliekos daro labai neigiamą poveikį aplinkai. Kartu jis apgailestauja, kad į pasiūlymą neįtraukta išsami tikėtino poveikio aplinkai, žmonių sveikatai ir ekonominės veiklos vykdytojams analizė. Pakuotėms tenka svarbus vaidmuo užtikrinant maisto produktų saugą, higieną ir kokybę. Todėl aplinkos apsaugos ir vartotojų saugos klausimams reikėtų skirti naują reglamentą.

1.4. EESRK pabrėžia, kad kalbant apie klimato kaitą ir aplinką pakartotinis pakuočių naudojimas ir pakartotinis pripildymas toli gražu dar nėra geriausias pasirinkimas. Dėl didelių transportavimo atstumų, palyginti su atliekų surinkimu vietoje ir perdirbimu, sudėtingesnė logistika turės neigiamą poveikį. Plaunant pakartotinai pripildomus butelius arba daugkartinius stalo reikmenis suvartojama daugiau energijos, vandens ir išmetama daugiau teršalų. EESRK dar kartą apgailestauja, kad šiuo klausimu neatliekamas tinkamas poveikio vertinimas.

1.5. Ekonominis poveikis aiškiai priklausys nuo tikslios numatomų deleguotųjų aktų, kurie turi būti priimti per penkerius metus nuo reglamento priėmimo, formuluotės. Vien dėl to, kad konkretūs taisyklių parametrai bus žinomi tik priėmus siūlomą reglamentą, kyla didžiulis netikrumas verslui ir didelė rizika investicijų ir inovacijų ciklui.

1.6. Komitetas ragina visus susijusius suinteresuotuosius subjektus, pavyzdžiui, socialinio dialogo partnerius, ekonominės veiklos vykdytojus, darbuotojus, vartotojus, vartotojų apsaugos organizacijas, aplinkosaugos organizacijas ir Europos žiedinės ekonomikos suinteresuotųjų subjektų platformą dalyvauti įgyvendinant naująjį reglamentą. Atnaujinto reglamento nuostatos į nacionalinę teisę turėtų būti perkeltos nesudarant MVĮ nereikalingos administracinės ar veiklos naštos. Šiuo požiūriu svarbu užtikrinti tinkamus įgyvendinimo ir įsigaliojimo terminus. EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad šiame reglamente perdirbimo paskirtis, nustatyta žiedinės ekonomikos dokumentų rinkinyje, pakeičiama 26 straipsniu, kuris tiesiogiai taikomas visiems ekonominės veiklos vykdytojams, neatsižvelgiant į tai, ar jie veiksmingai dirba aplinkosauginiu požiūriu, kartu nustatant privalomą pakuočių naudojimo apribojimą, neatsižvelgiant į tai, ar dėl to kiltų pavojus sveikatai ar pablogėtų aplinkos būklė.

1.7. Kalbant apie „perdirbimo masto“ kriterijus, EESRK siūlo padidinti perdirbamų pakuočių atliekų (surenkamų, rūšiuojamų ir perdirbamų ES valstybėse narėse) procentinę dalį, pereinant nuo 75 proc. iki 90 proc. ES gyventojų, ir kartu iki 2030 m. apimti bent du trečdalius ES valstybių narių, taip užtikrinant veiksmingą įgyvendinimą. Komitetas taip pat pritaria tam, kad iki 2030 m. būtų įgyvendintos „perdirbamumo klasės“ ir būtų laipsniškai atsisakyta prasčiausiais rezultatais pasižyminčių E klasės pakuočių.

1.8. EESRK rekomenduoja apsvarstyti privalomus perdirbtųjų medžiagų dalies tikslus ir juos taikyti tik tam tikroms pakavimo medžiagoms, kai dėl to būtų galima padidinti perdirbtųjų medžiagų (pvz., plastikų) naudojimą. Plieno pakuočių atveju privalomi perdirbtųjų medžiagų kiekio tikslai būtų žalingi ir galėtų sutrikdyti plieno laužo rinką. Be to, į pakuočių perdirbamumo kriterijus turėtų būti įtraukti perdirbimo projektavimo, atskiro surinkimo, veiksmingo rūšiavimo reikalavimai ir galimybė medžiagą perdirbti keletą kartų. Taip pat visi reglamente siūlomi atliekų mažinimo tikslai turėtų būti nustatyti kiekvienai medžiagai atskirai (konkrečioms medžiagoms skirti tikslai), atsižvelgiant į jų ypatumus ir perdirbimo rodiklius.

1.9. EESRK taip pat abejoja vienodo 15 proc. tikslo veiksmingumu, nes tai daro diskriminacinį poveikį vartotojams iš šalių, kuriose vienam gyventojui tenka palyginti mažai pakuočių atliekų. Statistiniai duomenys rodo, kad pakuočių atliekų šalyse, kuriose suvartojama daugiau, yra iki trijų kartų daugiau nei šalyse, kuriose suvartojama mažai, tačiau tikimasi, kad visose šalyse be išimties jų kiekis vienam vartotojui sumažės 15 proc. Tikslas turėtų būti veikiau nustatomas remiantis gyventojų skaičiumi, ekonomine veikla, pramonine gamyba ir gyventojų pajamomis.

1.10. EESRK ragina pertvarką vykdančių pramonės sektorių, kuriuos netrukus paveiks peržiūrėto teisės akto įgyvendinimas, darbuotojams taikyti ir įgyvendinti apsaugos ir paramos sistemas (užtikrinti švietimą, mokymą, kolektyvines derybas, kompensavimo sistemas, perkėlimą į kitas pramonės šakas), kad jie būtų perkelti į kitus pramonės sektorius.

1.11. EESRK taip pat ragina valstybes nares pradėti vykdyti remonto verslo ir dirbtuvių plėtros strategijas, skatinant investuoti į remonto įrangą, mažinant atsarginių dalių kainą ir kuriant sektorių sąveiką.

1.12. Pakavimo sektorius yra sparčiai besivystantis pramonės sektorius, kuriame yra daug darbo vietų. Todėl būtina valstybėse narėse tiek centrinės, tiek vietos valdžios lygmeniu reguliariai atlikti poveikio vertinimus ir deramai stebėti naujus teisės aktus, nes jie yra svarbūs vertinant poveikį ekonominiam gyvybingumui, darbo vietoms ir aplinkos tvarumui.

1.13. Ragina Europos Komisiją patvirtinti diferencijuotą, specialiai pritaikytą sistemą, pagal kurią būtų galima vertinti, stebėti ir lyginti įvairių produktų pakavimo strategijas. Siekiant sumažinti pakuočių atliekų kiekį, reikėtų reguliariai vertinti faktinį pakuočių poreikį ir persvarstyti optimizuotus sprendimus. Kalbant apie gerai veikiančias nacionalines užstato grąžinimo sistemas, bus svarbu rasti būdų, kaip būtų galima toliau taikyti ir paraleliai naudoti naujus ES ir esamus nacionalinius brūkšninius kodus.

1.14. Vartotojus reikia įtraukti į šią veiklą ir skatinti optimaliai pakartotinai naudoti, grąžinti arba perdirbti pakuočių medžiagas taikant teigiamo ir neigiamo kompensavimo mechanizmus. Vartotojai atliks svarbų vaidmenį įgyvendinant užstato grąžinimo sistemą, pakartotinai naudojant ir pakartotinai pripildant tarą, ir EESRK ragina vykdyti informuotumo didinimo ir švietimo kampanijas, kurios padės vartotojams geriau suprasti savo vaidmenį ir vietą šiuose procesuose.

1.15. EESRK ragina Tarybą ir Europos Parlamentą glaudžiai bendradarbiauti su vietos ir regionų valdžios institucijomis ir ekonominės veiklos vykdytojais siekiant rasti geriausius būdus, kaip praktiškai įgyvendinti ženklinimo sistemą.

1.16. Atliekų kokybė ir kiekis lemia jų perdirbimo galimybes. EESRK ragina valstybes nares planavimo etape įvertinti būtinos atliekų tvarkymo veiklos poveikį aplinkai ir ekonomikai.

1.17. Kalbant apie teisėkūros principus, pasiūlyme dėl reglamento teisės aktas, tiesiogiai taikomas pavieniams ekonominės veiklos vykdytojams, sujungiamas su direktyva, kuria nustatomi bendrieji valstybių narių tikslai, nors dokumentas turėtų būti padalytas į du teisėkūros procedūra priimamus aktus. Pirmas dokumentas turėtų būti direktyva, kuria valstybėms narėms būtų nustatomi pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo tikslai. Antras – reglamentas dėl pagrindinių pakavimo reikalavimų ir jų perdirbamumo bei ženklinimo reikalavimų.

1.18. Kalbant apie atliekų mažinimą, EESRK rekomenduoja persvarstant teisės aktus dėl pakuočių ir pakuočių atliekų peržiūrėti Sąvartynų direktyvą (Tarybos direktyva 1999/31/EB ([1])), kad būtų sumažintas sąvartynuose šalinamų atliekų kiekis.

2. **Bendroji informacija ir pagrindas**

Būtinybė nuolat vertinti pakuočių poveikį aplinkai

2.1. Pasaulyje dauguma pakuočių yra vienkartinės ir išmetamos arba perdirbamos, o ne pakartotinai naudojamos. Didelių pramoninių šalių aplinkos apsaugos institucijų skaičiavimais, beveik pusę visų kietųjų komunalinių atliekų sudaro maistas ir maisto pakuotėms naudojamos medžiagos ([2]).

2.2. Dėl šios vartojimo ir šalinimo sistemos sukeliamo vertingų išteklių švaistymo ir taršos kyla didelis pavojus mūsų sveikatai, aplinkai, tvarumui ir pasaulio klimatui.

2.3. Todėl labai svarbu, kad Europos Komisija kartu su visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais reguliariai stebėtų pakuočių atliekas, taip pat jų surinkimą, tvarkymą ir pakartotinį naudojimą.

2.4. Baiminamasi, kad pertvarką vykdančios pramonės šakos, taip pat kai kurių nagrinėjamų sektorių darbuotojai ir smulkieji verslininkai susidurs su dideliais sunkumais, neteks pajamų ar darbo vietų, nes dėl pakeitimo poveikio sumažės bendra apyvarta. Socialinės apsaugos sistemos ir perkvalifikavimo iniciatyvos galėtų sumažinti šį poveikį.

2.5. Be to, kai kuriuose regionuose, kurie priklauso nuo tam tikrų pakavimo technologijų ir pramoninės gamybos, trumpuoju laikotarpiu gali sumažėti darbo vietų ir prasidėti tiek aukštos kvalifikacijos, tiek mažiau specializuotų darbuotojų migracija. Labai svarbu pritaikyti politiką vietos lygmeniu siekiant išvengti protų nutekėjimo ir kaimo bei pramoninių vietovių tuštėjimo.

2.6. Taip pat labai svarbu stebėti teisės aktų įgyvendinimo poveikį taikant nuolatinio vertinimo mechanizmą, kad būtų galima peržiūrėti kiekvienos šalies rezultatus, keistis geriausios praktikos pavyzdžiais ir pasiūlyti keisti kai kuriuos parametrus. Būtina įvertinti galimus pramonės šakų technologinius pajėgumus pakartotinai naudoti ir perdirbti tam tikras medžiagas (pvz., biologiškai skaidų plastiką), ypatingą dėmesį skiriant visuomenės sveikatai ir ilgalaikiam poveikiui aplinkai.

Europos Komisijos remiamos priemonės, skirtos pakuočių ir pakuočių medžiagų klausimams spręsti

2.7. Komisijos pasiūlyme dėl reglamento išsamiai aprašytas pagrindiniai skaitmenizacijos ir tvarumo vaidmenys mažinant pakuočių ir pakuočių atliekų kiekį. Labai svarbu šiuos vaidmenis suderinti, nes jie yra esminiai siekiant žaliojo kurso tikslų ir didinant Europos atsparumą, klestėjimą ateityje ir tvarumą.

([1]) 1999 m. balandžio 26 d. Tarybos direktyva 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų (OL L 182, 1999 7 16, p. 1).
([2]) https://foodprint.org/issues/the-environmental-impact-of-food-packaging/

Pakuotėms reikalingi gamtos ir energijos ištekliai. Problemos ir sprendimai

2.8. Šiuolaikinės maisto pakuotės (tai viena iš pagrindinių pakavimo medžiagų paskirčių) suteikia galimybę užtikrinti, kad maistas būtų patikimas, higieniškas, ilgai negendantis ir saugus. Tačiau dauguma maisto pakuočių, jei jos nėra tinkamai atskiriamos nuo kitų medžiagų likučių ir tinkamai surenkamos, vis dar yra vienkartinės ir negali būti visiškai perdirbamos, nes jos yra suteptos maistu, per mažos arba daugiasluoksnės.

2.9. Kiekvienos rūšies pakuotei reikia daug išteklių, įskaitant energiją, vandenį, chemines medžiagas, naftą, mineralus, medieną ir tekstilę. Be to, gaminant pakuotes dažnai susidaro nuotekos ir dumblas su kenksmingomis cheminėmis medžiagomis, į orą išmetamos šiltnamio efektą sukeliančios dujos, sunkieji metalai ir kietosios dalelės.

2.10. Šiuolaikinėms maisto pakuotėms gaminti naudojamos įvairios dirbtinės ir sintetinės medžiagos, įskaitant keramiką, stiklą, metalą, popierių, plonesnį kartoną, storesnį kartoną, vašką, medieną, ir vis dažniau plastikas. Dauguma šių pakuočių gaminamos iš stiklo, standaus plastiko, popieriaus ir kartono. Nors kai kurie naujesni plastikai gaminami iš kukurūzų ir kitų augalinių medžiagų, dauguma jų vis dar gaminami iš naftos ir turi priedų, pavyzdžiui, polimerų.

2.11. Labai svarbu, kad Europos Komisija savo pasiūlyme nustatytų, jog mažiausias privalomas biologinės kilmės medžiagų kiekis kompostuojamose pakuotėse turi būti bent 60 proc. Kartonas dažnai būna padengtas plastiku, kurio nesimato, o ant daugelio įvairių formų pakuočių etikečių tekstas rašomas naudojant spaustuvinius dažus.

2.12. Vis augantis įvairių rūšių pakuočių naudojimas, mažas pakartotinio naudojimo ir perdirbimo mastas gali trukdyti ES kurti mažo anglies dioksido pėdsako žiedinę ekonomiką.

2.13. EESRK mano, kad kompostuojamos pakuotės, saugios liestis su maistu, yra tinkamiausias sprendimas ir atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant, kad daugiau atliekų būtų biologiškai skaidžios. Tai taip pat sumažintų biologiškai neskaidaus plastiko, kuris priešingu atveju užterštų kompostą, kiekį.

3. **Plastiko pakuotės**

3.1. Jungtinės Tautos vandenynų taršą plastiku pripažino „planetos katastrofa“, šios taršos pagrindinė priežastis – į upes patenkantis didelis iš plastiko pagamintų maisto pakuočių kiekis ([3]). Tai kelia pavojų visoms vandens gyvūnų rūšims.

3.2. Valstybės narės turės apsvarstyti naują žiedine ekonomika grindžiamą požiūrį į plastiką. Jos gali skatinti plėtoti pakuočių žiediškumą pasirenkant kitas medžiagas arba konkrečias polimerines medžiagas, kad būtų užtikrintas daug aukštesnis perdirbamumo lygis. Jei plastiko perdirbti negalima, jis turėtų būti naudojamas kaip biodegalų gamybai.

4. **Ilgalaikio naudojimo medžiagos, perdirbimo duomenys ir problemos, susijusios su alkoholinių gėrimų butelių pakartotinio pripildymo tikslais**

4.1. Skirtingos maisto pakuočių medžiagos pasižymi skirtingomis charakteristikomis ir savybėmis, o tai turi įtakos jų perdirbamumui. Tokios medžiagos kaip aliuminis, stiklas ir plienas yra laikomos „ilgalaikio naudojimo medžiagomis“, o tai reiškia, kad per naudojimo laiką jos skyla minimaliai ir gali būti be galo perdirbamos, neprarandant kokybės ar būdingų medžiagų savybių.

4.2. Susidomėjimas ilgalaikio naudojimo medžiagomis labai išaugo pradėjus mąstyti apie žiedinę ekonomiką. Tokios medžiagos turi būti tinkamai pripažintos būsimuose teisės aktuose, o būsimomis politikos priemonėmis turi būti veiksmingai remiamas jų perdirbimas.

4.3. Pluošto ir kitų natūralių žaliavų pagrindu gaminamos pakuotės gali prisidėti prie augimo, atsieto nuo išteklių naudojimo. Pagamintos iš atsinaujinančiųjų medžiagų jos yra patvarios, patrauklios, perdirbamos ir biologiškai skaidžios. Naujausi tyrimai parodė, kad pluoštinės pakuotės gali būti perdirbamos daugiau nei 25 kartus, o tai rodo, kad jos yra esminė žiedinės ekonomikos dalis.

([3]) https://www.newscientist.com/article/mg25333710-100-pollution-is-the-forgotten-global-crisis-and-we-need-to-tackle-it-now/

4.4. 2020 m. ES stiklo pakuočių perdirbimo lygis vidutiniškai siekė 76 proc. ([4]) ir kai kuriose valstybėse narėse dar galima tobulinti surinkimo sistemas ir rūšiavimą. 2017 m. šie rodikliai buvo 95 proc. Švedijoje, 88,4 proc. Vokietijoje, 78 proc. Italijoje ir 61 proc. Prancūzijoje ([5]).

4.5. Pasiūlyme nustatomi privalomi alkoholinių gėrimų butelių pakartotinio naudojimo ir pakartotinio pripildymo tikslai. Tačiau pagrindiniai ekonominės veiklos vykdytojai yra tvirtai įsitikinę, kad šie tikslai gali kelti didelių sunkumų tiek tiekimo, tiek pavojaus visuomenės sveikatai požiūriu, nes vartotojai butelius paprastai naudoja ir kitais praktiniais tikslais. Dėl tokio privalomo pakartotinio naudojimo gali kilti problemų, be kita ko, susijusių su užkrėtimo patogenais ir bakterijomis rizika.

5. **Vandens ir žemės tarša maisto pakuotėmis**

5.1. Kai pakuotės išmetamos į sąvartynus, ypač jei tai plastiko pakuotės, be netoleruotinai didelės grunto ir aplinkos taršos, cheminės medžiagos iš pakuočių medžiagų, pavyzdžiui, rašalas ir etiketėse esantys dažai, gali patekti į požeminį vandenį ir dirvožemį.

5.2. Plastiko atliekos ypač dažnai patenka į atokiausius planetos regionus, keldamos pavojų žmonėms, paukščiams ir jūrų gyvūnijai. Vandenynų tarša plastiku pasiekė tokį mastą, kad už vandenynus atsakingo JT skyriaus vadovas pavadino ją planetos krize.

5.3. Vandenynų užterštumas yra tik vienas iš neigiamų plastiko padarinių ekosistemai. Vieno tyrimo duomenimis, trečdalis viso plastiko yra išmetama ir patenka į vandens telkinius arba dirvožemį. Kiti tyrimai rodo, kad visame pasaulyje tarša mikroplastiku dirvožemyje yra nuo 4 iki 23 kartų didesnė nei tarša mikroplastiku mūsų vandenynuose.

5.4. Dirvožemyje esantis mikroplastikas neigiamai paveiks dirvožemio gyvūnų, pavyzdžiui, sliekų, elgseną, todėl plis ligos ir bus daromas kitas žalingas poveikis. Mikroplastiko taip pat randama naujagimių organizme. Be to, suyrantis plastikas absorbuoja į žemę ir vandens telkinius patekusias kenksmingas medžiagas, pavyzdžiui, pesticidus, tokius kaip DDT.

6. **Maisto pakuočių keliama oro ir vandenynų tarša**

6.1. Maisto pakuočių atliekos, kurių negalima kompostuoti arba perdirbti, dažnai šalinamos sąvartynuose, tačiau dėl jų į orą išmetami teršalai, įskaitant šiltnamio efektą sukeliančias dujas. Sąvartynuose išsiskiria metanas, amoniakas ir vandenilio sulfidas. O deginimo įrenginiuose išsiskiria gyvsidabris, švinas, vandenilio chloridas, sieros dioksidas, azoto oksidai, kietosios dalelės ir dioksinai, ir tai yra pavojingiausi junginiai.

6.2. Dauguma kavos puodelių ir dangtelių, kavos kapsulių, polistireno taros, plastikinių butelių ir dangtelių, plastikinių pakuočių, šešių vienetų pakuotės laikiklių ir plastikinių pirkinių maišelių yra skirti vienkartiniam naudojimui. Tačiau jei nėra perdirbami, jie dažnai kaupiasi mūsų vandens telkiniuose ir gyvūnai juos painioja su maistu arba į juos įsipainioja.

6.3. Visas vandenynuose plūduriuojantis plastikas yra nepaprastai kenksmingas gyvūnams. Organizacijos „Ocean Conservancy“ ([6]) teigimu, plastiko rasta 59 proc. jūros paukščių, tokių kaip albatrosai ir pelikanai, 100 proc. jūros vėžlių rūšių ir daugiau nei 25 proc. žuvų, kurių mėginiai buvo paimti jūros gėrybių turguose.

6.4. Nors milijardai kilogramų plastiko, sudaryto iš trilijonų gabalėlių, plaukioja vandenynuose ir yra nešami srovių, tik apie 5 proc. šios plastiko masės matoma paviršiuje; likusi dalis plūduriuoja žemiau arba nusėda vandenyno dugne.

6.5. EESRK mano, kad labai svarbu skatinti biologinį grąžinamąjį maisto atliekų ir kompostuojamų maisto pakuočių atliekų perdirbimą, atsižvelgiant ir į tai, kad nuo 2023 m. gruodžio 31 d. bus privaloma atskirai rinkti maisto atliekas, skirtas biologiniam grįžtamajam perdirbimui. Gyvulininkystės atliekos, pavyzdžiui, mėšlas ir srutos, suteikia galimybę gaminti organines trąšas, biodujas arba biometaną.

([4]) https://www.statista.com/statistics/1258851/glass-recycling-rate-in-europe/
([5]) https://feve.org/glass_recycling_stats_2018/
([6]) https://oceanconservancy.org/about/

7. **Bendrosios pastabos**

7.1. EESRK pritaria Europos Komisijos siekiui peržiūrėti pakuotėms ir pakuočių atliekoms keliamus reikalavimus, siekiant apriboti ES bendrojoje rinkoje esančių pakuočių kiekį, dydį ir svorį, užkirsti kelias nenaudingų pakuočių atliekų susidarymui, remti aukštos kokybės grąžinamąjį perdirbimą, didinti pakuočių perdirbamumą ir pakartotinį naudojimą.

7.2. Visos pakuočių ir pakuočių atliekų teisės aktų peržiūros turėtų būti visiškai suderintos su svarbiausiais ES žaliojo kurso tikslais – neutralumu klimato atžvilgiu, tausiu gamtos išteklių naudojimu ir aplinkos apsauga – ir atitikti susijusius teisės aktus, pavyzdžiui, Žiedinės ekonomikos veiksmų planą, Atliekų pagrindų direktyvą, Vienkartinių plastikinių gaminių direktyvą, Ekologinio projektavimo direktyvą ir ES teisės aktus dėl su maistu besiliečiančių medžiagų.

7.3. EESRK pabrėžia, kad būtina nustatyti griežtus pakuočių perdirbamumo kriterijus. Pakuotė turėtų būti laikoma tinkama perdirbti ne tik tada, kai ji atitinka projektavimo kriterijus, medžiagos surenkamos atskirai ir rūšiuojamos be užteršimo pavojaus, bet ir tada, kai ji gali būti daug kartų perdirbama vykstant medžiagų ciklui, dėl kurio ji tampa panaši į ilgalaikio naudojimo medžiagas.

7.4. EESRK mano, kad didelio masto grąžinamajam perdirbimui pritaikytų pakuočių procentinės dalies kriterijų reikėtų papildyti kiekybiniu reikalavimu, kuris apimtų pakankamą ES valstybių narių skaičių.

7.5. Komitetas pritaria „perdirbamumo klasių“ nustatymui remiantis „grąžinamajam perdirbimui pritaikyto projektavimo“ kriterijais, skirtais tam tikrų kategorijų pakuotėms. EESRK palankiai vertina teisės aktų suderinimą visų medžiagų atžvilgiu ir tikisi, kad iki 2030 m. laipsniškai neliks E klasei priskiriamų pakuočių.

7.6. 2020 m. vidutinis ES masto plieninių pakuočių perdirbimo lygis siekė 85,5 proc., stiklinių pakuočių – 74 proc., o popierinių pakuočių – 82 proc. Žiediniai medžiagų ciklai šioms medžiagoms yra gana veiksmingi. Vis dėlto, patvirtinus, pavyzdžiui, plieno pakuočių perdirbtųjų medžiagų dalies tikslą gali būti destabilizuota ir suskaidyta antrinių žaliavų ir (arba) metalo laužo rinka, o tai turėtų neigiamą poveikį aplinkai. Privalomi perdirbtųjų medžiagų dalies tikslai turėtų būti taikomi tik tam tikroms pakuočių grupėms ir medžiagoms tais atvejais, kai juos patvirtinus būtų galima pagerinti rinką ir padidinti perdirbtųjų medžiagų (pvz., plastikų) naudojimą.

7.7. EESRK pabrėžia, kad vertinant atliekų mažinimo potencialą turi būti atsižvelgiama į skirtingų pakuočių medžiagų dalį rinkoje, palyginti su bendru valstybių narių pakuočių atliekų kiekiu. Siekiant užtikrinti vienodas sąlygas ir užkirsti kelią nebūtinam tam tikrų pakuočių medžiagų keitimui alternatyviomis mažo perdirbamumo medžiagomis, reikėtų nustatyti kiekvienos pakuočių medžiagos (plastiko, popieriaus, juodųjų metalų, aliuminio ir kt.) mažinimo tikslus, atsižvelgiant į perdirbimo lygio pokyčius laikui bėgant.

7.8. ES valstybės narės turi būti veiksmingai skatinamos remti naujas investicijas į infrastruktūrą ir perdirbimo technologijas, taip pat į mokslinius tyrimus ir plėtrą.

7.9. EESRK mano, kad persvarstant Pakuočių ir pakuočių atliekų direktyvą taip pat reikėtų persvarstyti Sąvartynų direktyvą, kad būtų sumažintas pakuočių atliekų šalinimas sąvartynuose. Atliekų, kurios patenka į sąvartynus, kiekio mažinimas atitiktų ES įsipareigojimą perdirbti atliekas ir mažinti jų kiekį.

7.10. Persvarstomame reglamente turi būti paisoma medžiagų neutralumo principo ir šis principas turi būti taikomas, t. y. turi būti leidžiama pasirinkti pakuotės medžiagą atsižvelgiant į jos tinkamumą konkrečiam naudojimui, technines ir struktūrines savybes bei bendrą aplinkosauginį profilį.

8. **Konkrečios pastabos**

8.1. Be siūlomų teisės aktų, be kita ko, dėl ženklinimo, informavimo, surinkimo, rūšiavimo ir pakartotinio naudojimo aspektų, EESRK mano, kad valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę nustatyti pakuočių medžiagų gamybos apribojimus ir galbūt juos papildyti fiskalinėmis priemonėmis, kad būtų laikomasi žaliojo kurso terminų.

8.2. EESRK siūlo, kad ES ir valstybės narės visomis turimomis priemonėmis remtų pakuočių perdirbamumą ir pakartotinį naudojimą, skatindamos naudoti alternatyvias perdirbamas arba atsinaujinančiąsias medžiagas, arba neskatindamos naudoti mažo perdirbamumo pakuočių medžiagų.

8.3. Šiame svarbiame sektoriuje veikiantiems ekonominės veiklos vykdytojams, kuriems tenka didelė atsakomybė už darbuotojus ir jų darbo vietas, pertvarkos metu valstybės narės turėtų teikti finansinę paramą.

8.4. Reikėtų taikyti aiškią nacionalinę ir tarptautinę politiką, kad būtų galima nustatyti atliekų gamintojus, kurių atliekos vežamos į kitas valstybes nares.

8.5. Valstybės narės turėtų skatinti suinteresuotuosius subjektus plėtoti naujas pakavimo ir tinkamo ženklinimo idėjas, kad būtų pasiekti žaliojo kurso tikslai ir išvengta bet kokio sukčiavimo, susijusio su originaliais Europos gaminiais.

8.6. Turėtų būti aiškiai apibrėžtas savivaldybių vaidmuo atliekų surinkimo ir tvarkymo srityje, kad būtų išvengta kelių skirtingų atliekų tvarkymo procedūrų ir infrastruktūrų.

Briuselis, 2023 m. balandžio 27 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto pirmininkas
Oliver RÖPKE